

LEVANDE BEGRAVEN

A mannequin torso is shown from the chest up, wearing a dark blue suit jacket, a white dress shirt, and a striped tie. The mannequin's head is missing, and the top of the head is covered by a white cloth. The mannequin is positioned in the lower half of the image, below the main title.

Arnold Bennett

SAGA
EGMONT

LEVANDE BEGRAVEN

Arnold Bennett

Arnold Bennett

Levande begravnen

Saga

Levande begravnen

..är översatt från engelska av Ann Henning efter
Buried Alive

Omslagsfoto: Shutterstock

Copyright © 1917, 2018 Arnold Bennett och SAGA Egmont, an imprint
of Lindhardt og Ringhof A/S Copenhagen

All rights reserved

ISBN: 9788726001587

1. E-boksutgåva, 2018

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än
personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt
med författaren.

Lindhardtogringhof.dk

Saga är ett förlag i Lindhardt og Ringhof, ett förlag inom Egmont-
koncernen

I.

Den granna nattrocken

I nr 91 Selwood Terrace, South Kensington, lyste det i två rum.

Det förnämsta, mest uppseendeväckande föremålet i det upplysta rummet på nedre bottnen var en loppfärgad nattrock, ett med svandun stoppat plagg, så lätt som luft — och så varmt som ett hjärtegott leende; gammalt kanske och möjligen litet nött här och där, ändå en sådan nattrock som man skulle kunna längta efter och drömma sig. Den gjorde betydligt väsen av sig i det ostädade, nakna rummet, ty de rika, mjuka vecken glänste starkt i skenet från en fotogenlampa som stod på en cigarrlåda på det nedfläckade furubordet. Lampan med sin pappskärm och sitt spräckta glas var av tarvligaste slag och hade troligen ej kostat så mycket som två shillings; med tio hade bordet varit betalt, och alla de andra möblerna, länstolen inbegripen där nattrocken vilade, en pall, ett staffli, tre paket cigarretter och en byxsträckare, kunde gott ha ersatts för ett pund. Uppe i takhörnan, förmörkade genom lampskärmens skugga, hängde ett invecklat system av spindelvävar, som passade väl ihop med soporna på golvet.

I nattrocken fanns en man, och denne man hade uppnått den ålder som är den mest romantiska och känsliga av alla åldrar — för en person av manligt kön. Jag menar 50-årsåldern, den ålder som är så löjligt missförstådd av alla som icke nått den!

Innehavaren av den »loppfärgade» nattrocken hade ett kort, grånat skägg, och tjockt gråsprängt hår. Ögonen voro

sorgsna, ja, mycket sorgsna. Om han stått upprätt och sett rakt ned, skulle blicken inte fallit på hans tofflor, utan på en utstående knapp i nattrocken. Liksom alla män på femtio var han ännu mycket ung, och liksom de flesta ungar på femtio var han mycket hjälplös. Om han pejlat djupet av sin själ, skulle han någonstans där ha upptäckt en stark längtan efter någon som skötte om honom och skyddade honom från livets obehag och svårigheter. I denna sorgliga stund och denna dystra lokal kretsade hans melankoliska tankar omkring den lysande, makalösa framgång i livet som den begåvade och berömda man haft, vilken var känd av allt folk och alla tidningar under namnet Priam Farll.

På den tid då Tavelgalleriet var nytt blev en målning, signerad med det okända namnet Priam Farll, utställd där och väckte ett oerhört uppseende. Bildade personer ansågo det vara deras plikt att avgöra om han var den störste målare som någonsin levat eller blott den största efter Velasquez. Och bildade personer skulle kunnat fortsätta att diskutera denna intressanta fråga ända till närvarande stund, om det icke dunstat ut att tavlan blivit refuserad av Kungliga akademien. Allt vad bildning hette i London lät då striden fara och förenade sig att angripa Kungliga akademien som en institution vilken icke hade någon rättighet att finnas till. Det gick icke för Kungliga akademien att påstå att den förbisett tavlan; den föreställde en poliskonstapel, en helt vanlig poliskonstapel i kroppsstorlek. Det var första gången en poliskonstapel förekom i den stora konsten och det sades att brottslingar instinktivt flydde för den. Nej! Kungliga akademien kunde verkligen icke påstå att arbetet blivit förbisett. Den påstod ingenting alls. Den fortsatte endast helt lugnt att finnas till och att ta in cirka 150 pund om dagen i shillings vid sina polerade vändkors. Inga upplysningar kunde erhållas angående Priam Farll, vars adress var Poste restante, St.

Marten'sle-Grand. Drivna av djup tro på sitt eget omdöme och en uppriktig önskan att uppmuntra, önskan att uppmuntra den brittiska konsten voro många samlare angelägna att köpa tavlan för några pund, och dessa entusiaster blevo smärtsamt förvånade då de hörde att Priam Farll begärde 1,000 pund för den — ett pris lika högt som på ett sällsynt frimärke!

Följaktligen blev tavlan icke såld, och sedan en företagsam tidning utan framgång erbjudit en belöning åt den som kunde uppgiva namnet på den porträtterade poliskonstapeln, dog saken sakta bort.

Naturligtvis väntade alla att den hemlighetsfulla Priam Farll, i överensstämmelse med den vanliga regeln för en framgångsrik karriär i den engelska konstvärlden, skulle utställa ett nytt porträtt av en annan poliskonstapel i Tavelgalleriet — och så fortfarande i omkring 20 år, efter vilken tidrymd England skulle ha lärt att betrakta honom som sin förnämsta målare av poliskonstaplar. Men Priam Farll hade synbarligen glömt bort Tavelgalleriet — vilket ansågs ovänligt, ja, otacksamt, av honom. I stället prydde han Parissalongen med ett stort sjöstycke med pingviner i förgrunden. Och dessa pingviner blevo årets pingviner på kontinenten, ja, de gjorde pingviner till modefågeln i Paris och också i London (tolv månader senare). Den franska regeringen erbjöd sig att köpa den för republikens räkning till dess vanliga pris av 500 francs, men Priam Farll sålde den till den amerikanska konstälskaren Whitney C. Witt för 5,000 dollars. Kort därefter sålde han Poliskonstapeln, som han behållit, till samma konstälskare för 10,000 dollars.

Vid denna tidpunkt vaknade den stora tidningspubliken plötsligt upp och frågade med en mun:

»Vem är då denna Priam Farll?»

Ehuru spørsmålet förblev obesvarat, var Priam Farlls rykte hädanefter befast, och detta i trots av det faktum att

han försummat att foga sig efter de föreskrifter den engelska societeten fastslagit för framgångsrika målares uppträdande. På ett par år hade han blivit en myt, en ständigt återupptagen, olöst gåta. Ingen kände honom, ingen träffade honom, ingen gifte sig med honom. Som han oavbrutet vistades i utlandet, var han alltid föremål för de mest stridiga rykten. Till och med Parfitts, hans ombud i London, kände ingenting till om honom utom hans handstil — på baksidan av växlar med fyra siffror. I medeltal sålde de fem stora och fem små tavlor av honom om året. Dessa tavlor kommo ur det stora okända och växlarna gingo till samma ställe.

Slutligen tillföll honom den allra högsta utmärkelsen, det sista beviset på att han var en erkänd mästare. Pressen tog sig den vanan att nämna hans namn utan åtföljande förklaring. Liksom den icke skriver »Mr A. J. Balfour, den framstående statsmannen» eller »Sarah Bernhardt, den berömda aktrisen», utan helt enkelt »Mr A. J. Balfour», »Sarah Bernhardt», så skrev den helt enkelt »Mr Priam Farll».

Och här satt han skrudad i, den »loppfärgade» nattrocken.

En klocka ljud plötsligt genom det öde huset; det gälla, gammalmodiga skramlet ekade i källartrappan och skrämde Priam Farll, så att han halvt reste sig; men han satte sig igen. Han visste att det var en enträgen kallelse till förstudörren och att ingen annan än han kunde hörsamma den, och ändå tvekade han.

Lämnande Priam Farll, den stora och förmögna artisten, återvända vi nu till den långt intressantare personen, Priam Farll såsom människa och privatman, och komma med ens till den förfärliga hemligheten i hans karaktär, det drag hos honom som förklarade de egendomliga omständigheterna i hans liv.

Såsom människa och privatman råkade han ha en dålig vana — att vara blyg.

Att dra världens ögon på sin person var den största plåga för honom, i ett brev däremot kunde han vara hur fräck som helst. Med penna i hand var han utan fruktan.

Nu visste han att han måste gå och öppna. Både barmhärtighet och eget intresse manade honom att gå genast, ty den besökande var alldeles säkert doktorn, som äntligen kommit för att se till den sjuke i övre våningen. Den sjuke var Henry Leek och denne var så att säga den förkroppsligade möjligheten för Priam Farll att kunna överlämna sig åt sin dåliga vana, blygheten. Småningom hade han blivit outhärlig för Priam Farll såsom den enda mellanhanden och det levande föreningsbandet mellan Priam Farll och alla andra människor. Husbondens skygghet gjorde att de båda nästan alltid vistades borta från England, och under deras oupphörliga resor stod tjänaren beständigt skyddande mellan denna ömtåliga natur och världen. Leek besökte alla som måste besökas och uträttade allting som fordrade personligt sammanträffande. Så småningom hade han blivit mer och mer outhärlig för Priam Farll, och följaktligen hade år efter år, under ett kvarts sekel, Farlls blyghet ökats lika mycket som hans rikedom och berömmelse. Lyckligtvis var Leek aldrig sjuk. Det vill säga han hade aldrig varit sjuk förrän denna dag, då de plötsligt kommit inkognito till London på ett kort besök. Han kunde emellertid omöjligt ha valt ett olämpligare tillfälle, ty just i London i sitt fäderneärvda hus vid Selwood Terrace, som han så sällan bebodde, kunde Priam Farll icke hjälpa sig utan honom. Leek hade tydligen förkylt sig på den nattliga överresan. Han hade i flera timmar kämpat emot, gått ut och gjort inköp och i förbigående rådfrågat en doktor, men därpå hade han alldeles oväntat, just då han höll på att bädda upp

Priam Farlls säng, uppgivit kampen och, som hans egen säng icke var i ordning, lagt sig i sin husbondes. Och Farll själv hade varit tvungen att hjälpa honom att kläda av sig!

Hur rik och berömd Priam Farll än var, hade han ifrån detta ögonblick sjunkit ned i sorglig maktlöshet. Han kunde omöjligt hjälpa sig själv, och ej heller kunde han hjälpa Leek, som varken ville ha konjak eller smörgås och skafferiet icke innehöll något annat. Betjänten låg där uppe som i dvala, stilla och tyst väntande på doktorn, som lovat se till honom fram mot aftonen. Och sommardagen hade övergått till sommarkväll.

Att själv gå ut i staden för att skaffa föda åt sig eller hjälp åt Leek föreföll Priam Farll vara något alldeles omöjligt; något sådant hade han aldrig gjort. Sålunda hade han bekymrad och rådlös vandrat upp och nedför trappan, tills Leek, som upphört att vara betjänt och förfallit till en vanlig mänsklig organism, sakta, men bestämt anhållit att bli lämnad i fred och försäkrat att det icke var någon fara med honom. Varpå den mest avundade av alla målare, personifikationen av konstnärlig ära och triumf, tog på sig betjäntens gamla nattrock och placerade sig i en hård och obekvämlänstol för natten.

Ännu en gång ringde klockan, och ett hårt, eftertryckligt slag mot portklappen genljöd hemskt och olycksbådande i det öde huset. Det kunde ha varit döden som knackade.

Priam Farll sprang ängsligt ned och öppnade.

Utanför dörren stod tvekande, klädd i redingote och cylinderhatt, en lång, mager och trött herre.

»Är det hos mr Farll?» frågade d:r Cashmore.

Vad Priam beträffar, så blev han så förskräckt att han nästan kom i svettning då han hörde att Leek uppgivit hans namn. Nog kunde väl husnumret varit nog.

»Ja», svarade han, halvt skygg och halvt förargad. »Är ni doktorn?»

»Ja.»

Doktorn steg in i den mörka hallen.

»Hur står det till med sjuklingen?»

»Det vet jag knappast», sade Priam. »Han ligger och är mycket stilla.»

»Det är bra», sade doktorn. »När han kom till min mottagning i morse rådde jag honom att gå till sängs.»

Därpå följde en kort, brydsam paus, under vilken Priam Farll hostade och doktorn gnuggade sina händer.

Priam drog igen farstudörren.

»Jag är rädd det inte finns något ljus här», sade han.

»Jag skall dra eld på en tändsticka», sade doktorn.

»Tack så mycket», sade Priam.

Lågan från en vaxsticka belyste den granna nattrocken. Men d:r Cashmore studsade icke vid åsynen av den. Han kunde smickra sig med att i avseende på nattrockar hade han ingenting att lära.

»Apropå, vad är det med honom, tror ni?» frågade Priam Farll.

»Vet inte. Förkylning. Det var ett starkt biljud vid hjärtat. Kan vara vad som helst. Det var därför jag sa' att jag ville titta in i kväll. Kunde inte komma förr.»

Han log trött.

»Det var mycket snällt av er att komma», sade Priam Farll med varmt och livligt deltagande. Han hade märkvärdigt lätt för att i inbillningen sätta sig in i annat folks ställe.

»Visst inte !» mumlade doktorn. — Han kände sig verkligen rörd, och för att dölja detta drog han eld på en ny tändsticka. »Ska vi gå upp?»

I sängkammaren stod ett ljus och brann på ett tomt och dammigt toalettbord. D:r Cashmore flyttade det i närheten av sängen, därpå böjde han sig ned för att undersöka den sjuka betjänten.

»Han har frosskakningar!« sade doktorn sakta.

Och sannerligen var icke Henry Leeks hud blåaktig, fastän, utom täckena, en hel hög resfilar låg på sängen och natten var varm. Hans av åren fårade ansikte hade ett ångestfullt uttryck. Men han rörde sig icke, yttrade icke ett ord vid åsynen av läkaren, bara stirrade slött. Hans egen tunga andedräkt var det enda som tycktes intressera honom.

»Är någon kvinnsperson uppe?«

Doktorn vände sig häftigt till Priam, som skrämmd ryckte till.

»Det finns inga andra än vi i huset«, svarade han.

»Nå, skynda er då och skaffa hett vatten!«

kommenderade han häftigt och befallande. »Men fort bara! Och konjak! Och flera filtar! Seså, stå inte där och stirra! Jag skall gå med er till köket. Visa mig vägen!«

»Det är slut med mig, doktor«, hördes en svag viskning från bädden.

»Det har du rätt i, min gosse!« mumlade doktorn för sig själv, medan han rusade nedför trappan efter Priam Farll.

»Såvida jag inte kan få något hett i dig, så!«

»Måste det bli rättslig likbesiktning?« frågade Priam Farll klockan 6 på morgonen.

Han hade sjunkit ned på den hårda stolen i rummet på nedra botten. Den outhärlige Henry Leek var för alltid förlorad för honom, och han kunde icke föreställa sig hur hans tillvaro i framtiden skulle gestalta sig. Det var honom omöjligt att tänka sig själv utan Leek.

»Nej«, svarade doktorn glättigt. »Nej, då! Jag var ju närvarande. Akut, dubbelsidig lunginflammation! Sådant händer ibland! Jag kan ge en attest. Men naturligtvis måste ni gå till vederbörande registrator och få dödsfallet antecknat.«

»Var kan man få tag i mr Farlls släktingar?» frågade doktorn.

»Mr Farlls släktingar?» upprepade Priam Farll utan att förstå.

Plötsligt gick ett ljus upp för honom. D:r Cashmore trodde att Henry Leeks namn var Farll! Och hela skyggheten i Priam Farlls karaktär gjorde att han hastigt grep efter den svaga utsikten att undgå allt slags offentligt uppträdande som Priam Farll. Varför skulle han inte låtsas att han och icke Henry Leek plötsligt avlidit i huset vid Selwood Terrace klockan 5 på morgonen? Då bleve han fri, absolut fri!

»Ja», sade doktorn. »De måste naturligtvis underrättas !»

I tankarna genomgick Priam hastigt listan på sina släktingar. Han kunde icke påminna sig några närmare än en viss Duncan Farll, som var hans syssling.

»Jag tror inte han hade några», svarade han, darrande på rösten av nervositet över det obetänksamma steg han företog. »Kanske det funnits några kusiner eller sysslingar. Men mr Farll talade aldrig om dem.»

Detta var sant.

Han kunde knappt uttala orden »mr Farll». Men när de väl voro över hans läppar kände han att steget var oåterkalleligt.

Doktorn såg på Priams händer, som voro sträva och illa medfarna, som alla målares, vilka alltid smutsa ned sig med olja och färg.

»Förlåt», sade doktorn, »ni är väl hans betjänt, antager jag — eller — — —»

»Ja», svarade Priam Farll.

Detta var beseglingen.

»Hur var er husbondes fulla namn?» frågade doktorn. Priam Farll ryste.